

Punkt Zborny

Kategorie: Miejsca

Miejsce zgrupowania społeczności żydowskiej po przesiedleniu do getta łódzkiego oraz przed wysiedleniami do obozu zagłady w Chełmnie nad Nerem (vide).

W okresie przesiedleń do getta łódzkiego doprowadzano ewakuowanych pod eskortą policji i urzędników Wydziału Mieszkaniowego (vide) do punktów zbornych znajdujących się w szkołach przy ulicach B. Limanowskiego 25, Rybnej 15, Jakuba 10, Franciszkańskiej 13 i Młynarskiej 2. W każdym z nich podawano posiłek składający się z pieczywa i kawy (czasami obiad). Funkcjonowało w nich również pogotowie lekarskie, udzielające doraźnej pomocy na miejscu. W punktach zbornych oczekiwano na przydział mieszkań.

Po zamknięciu getta łódzkiego przez cały okres jego funkcjonowania [Centralne Wi?zienie](#) (vide) było punktem zbornym osób wysyłanych do pracy przymusowej poza gettem (vide).

Na początku akcji wysiedleńczej w 1942 r. (vide Deportacje I 1942) punktem zbornym był budynek przy ul. Szklanej 7, w sąsiedztwie Centralnego Więzienia. Został on uruchomiony 13 stycznia. Jego lokalizację określono w [nakazie deportacyjnym](#) (vide). Odbывały się tam bez przerwy (od 9 rano do 9 wieczorem) formalności rejestracyjne, wykonywane przez urzędników z innych wydziałów oraz nauczycieli. Przy spisywaniu danych osobowych w punkcie zbornym odbierano od wysiedlanych karty chlebowe i żywnościowe. Przyjmowano tam również zaświadczenia o stanie zdrowia osób chorych pozostawionych w domu, które były potem umieszczane przez Wydział Zdrowia (vide) w szpitalach. W punkcie zbornym istniała możliwość wymiany pieniędzy gettowych na niemieckie marki. Po rejestracji wysiedlanych grupowano w trzech punktach: przy ul. Czarnieckiego 6, na Marysinie (vide Marysin), w szkole przy ul. Młynarskiej 25 (budynek byłej szkoły). W okresie skoszarowania, trwającym od dwóch do trzech dni, byli utrzymywani przez Gminę w zakresie wyżywienia oraz odzieży.

W maju 1942 r. (vide Deportacje Żydów z Rzeszy i Protektoratu) pojawiły się kolejne punkty zborne: gmach szkolny przy ul. Jonszera na Marysinie i pięć domów przy ul. Okopowej. Wysiedlani otrzymywali tam wyżywienie na drogę w postaci bochenka chleba. Następnego dnia rano pod asystą [S?u?by Porz?dkowej](#) (vide) transportowano ich na stację Radegast (vide).

Punktem zbornym dla wysiedlanych Żydów z Europy Zachodniej odznaczonych Krzyżem Żelaznym I lub II klasy był Wydział dla Wsiedlonych (vide), skąd przeprowadzano ich na [Ba?ucki Rynek](#) (vide), gdzie sprawdzano ich dokumenty.

W maju 1942 r. w punktach zbornych działały miejsca sprzedaży papierosów po niższej cenie wyłącznie dla deportowanych bez ograniczenia ich liczby.

W czasie wielkiej [szpery](#) (vide) dla lewej strony getta punktem zbornym był szpital przy ul. Drewnowskiej 75, dla prawej szpital przy ul. Łagiewnickiej 34/36 (vide). Wprawdzie przebywały w nim osoby oddelegowane z Komisji Wyszedełczej (vide) i Wydziału Ewidencji Ludności (vide), ale nie zdążyły sporządzić spisów przywożonych tam ludzi, wobec natychmiastowego ich wywożenia samochodami z punktu zbornego.

W okresie wsiedlania do getta Żydów z małych miast w punktach zbornych [Biuro Meldunkowe](#) (vide) Wydziałów Ewidencji przeprowadzał spis i zaopatrywał przyjezdnych w karty obiadowe i kawę w oczekiwaniu na przydzielenie mieszkania.

W czerwcu 1944 r. (vide Likwidacja getta VI-VII 1944) zorganizowane zostały punkty zborne w byłym [Domu Kultury](#) (vide) – jako podległy Centralnemu Więzieniu, ze względu na brak miejsca we wspomnianym – oraz przy ul. Zgierskiej 26.

W okresie akcji likwidacyjnej getta łódzkiego w sierpniu 1944 r. (vide Likwidacja getta VIII 1944) punktem zbornym były baraki stacji kolejowej Radegast.

W ramach Wydziału Zdrowia istniał punkt zborny dla bezdomnych przy szpitalu na ul. Dworskiej (vide).

Izabela Terela

Źródła

APŁ, 1081, k. 12-18, 94, 104-107, 148-152, 199-201, 235-237, 240-241, 542-545; ibid., 1082, k. 12-14, 76-78, 81-182, 178; ibid., 1093, k. 201-291; AYIVO, Kol. N. Zonabenda 912, b.p.; ibid., RG 241/549, k. 1; Kronika, t. 5, s. 17-18.

Tagi

administracja żydowska deportacje eksterminacja

Data aktualizacji: 16-03-2026

Data dodania: 24-09-2025